

مناطق جنوبی ایران و انگلیسی‌ها (براساس اسناد مجلس)

مهدی احمدی^۱

مقدمه:

بنادر جنوبی ایران به دلیل موقعیت سوق الجیشی و اقتصادی خود، همواره مورد توجه کشورهای قدرتمند بوده است. به ویژه با ظهور پدیده ی استعمار این منطقه دستخوش تجاوزات عدیده ای گردید و یکی از این استعمارگران که همواره چشم طمع به این منطقه دوخته، انگلستان است.

مقدمه نفوذ سیاسی و استعماری انگلیس در خلیج فارس به دوره سلطنت شاه عباس اول باز می گردد که ناوگان جنگی کمپانی آنها موفق به طرد پرتغالی ها از بندر عباس و جزیره هرمز شد و به دنبال آن اجازه ی تأسیس تجارتخانه در کرانه های خلیج فارس را به دست آوردند. و بعد از آن در دوره افشاریه کشته شدن زود هنگام نادر شاه مجالی نداد تا به نیت وی در این منطقه حساس جامه ی عمل پوشانده شود. هرچند در دوره ی کریم خان عمال انگلیسی حاکمیت ایران بر آبهای خلیج فارس را به رسمیت شناختند ولی در دوره هرج و مرج سیاسی بعد از آن توانستند نفوذ خود را در این منطقه گسترش دهند.

در دوره قاجاریه دولت انگلستان توانست نیروهای خود را وارد منطقه ی خلیج فارس کند و با ایجاد کنسول خانه، استحکامات نظامی، بیمارستان و ... در بوشهر این شهر را بعنوان پایگاه خود در منطقه جنوب قرار دهد. اگرچه حکومت مرکزی به دلیل ضعف خود نتوانست موضع مستحکمی در مقابل استعمار انگلیس در جنوب از خود نشان دهد ولی مردم، علما و روحانیون بودند که خشمگین شده و به مبارزه با آنها

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد تاریخ دانشگاه تهران؛ گرایش مطالعات آسیای مرکزی و قفقاز
Mehdiahmadi2000@yahoo.com

پرداختند و در این راه از بذل هیچ کوششی دریغ نکردند.

نفوذ انگلستان در ایران:

یکی از بزرگترین جنایات انگلیس در ایران که به کمک روسیه انجام گرفت قرارداد ۱۹۰۷ م بود که در زمان نخست وزیر امین السلطان اتابک در پترزبورگ پایتخت روسیه، به امضاء رسید که بر اساس آن ایران به سه منطقه، شمال روسیه، جنوب انگلیس و یک منطقه ی ظاهراً بی طرف تقسیم شد.^۱ در همین زمان مستر لینچ انگلیس که به قول ادوارد براون به اوضاع ایران آشنا بوده در مقاله ای که در شماره ی ماه آوریل مجله آسیایی امپراتوری نوشت با نهایت گستاخی و بی شرمی در صدد تحقیر ملت ایران بر آمده چنین می نویسد: "بیایم امیدوار باشیم که این پیمان شاید ما را به مناسبات بهتری با روسیه رهبری کرده و بلکه از روی شالوده درستی ما را از ترس و نگرانی برهاند. من می ترسم تمایل به بهبودی روابط با ایران مشکل بشود؛ چه ایران مانند روح مرده ای است که در ضیافتی که به احترام روسیه در این قرارداد بر پا ساخته ایم، ظاهر شده باشد. وقتی نشاط این جشن اوج گرفت و جام ها به دور افتاده به سلامتی یکدیگر مبادله می گردد، این ملت کوچک که آثار هنر و هوش او جهان را منور و توانگر ساخته است و دست کم انتظارات او بیش از اینکه این قرارداد امضاء شده باشد تعهد شده بود، میان حیات و مرگ افتاده، پیچیده کنارش انداخته ایم، بدون اینکه شرکت داده شده باشد تنها و بیچاره به پای ما افتاده است." ^۲

دکتر ملک زاده در کتاب زندگانی ملک المتکلمین درباره ی انعکاس قرار داد ۱۹۰۷ در ایران چنین می نویسد: "دولت ایران به وسیله وزارت خارجه و حسن پیرنیا، مشیرالدوله، که در آن زمان سفیر ایران در دربار روسیه بود، به این معاهده اعتراض کرد و مجلس شورای ملی عدم رسمیت این معاهده را که بر خلاف حق و عدالت و استقلال ایران بود، اعلام نمود ولی کسی به این اعتراض جوابی نداد." ^۳ بعد از این قرارداد بود که بار دیگر افکار عمومی جنوب کشور علیه استعمار انگلیس تهییج شد تا جایی که سر ژاژ وارندر فرمانده کل نیروی دریایی هند شرقی که هر سال از بوشهر و بندرعباس دیدار می کرد به درخواست وزیر مختار انگلیس در سال ۱۹۰۷ م برنامه دیدار خود از این بنادر را کنار گذاشت و تنها از بنادر مسقط، بصره، کویت و بحرین دیدار نمود. ^۴

پس از صدور فرمان مشروطیت در ۱۴ جمادی الثانی ۱۳۲۴ ش و شکل گیری مجلس شورای ملی، انجمن ها و روزنامه ها و... از آزادی بیشتری برخوردار شدند و توانستند به نقد حاکمان ولایات وزیر سوال بردن نفوذ کشورهای خارجی در مملکت دست بزنند. در این دوره انجمن ها و روزنامه ها در جنوب کشور

۱. شمیم، ص ۵۰۰

۲. شمیم، ص ۵۰۳

۳. مهدی ملک زاده. زندگانی ملک المتکلمین، تهران: شرکت نسبی علی اکبر علمی و شرکاء، اردیبهشت ۱۳۲۵، ص ۲۲۸.

۴. گزارش های سالانه سر پرسی کاکس سر کنسول انگلیس در بوشهر، ص ۳۹.

نیز رونقی گرفته، و سعی می‌کردند تا مقامات رسمی دولتی را وادار سازند که برخلاف رفتارشان با نیروهای انگلیسی کمتر موضعی آشتی‌جویانه داشته باشند و درصدد بر می‌آمدند که صدای خود را از طریق ارسال نامه و تلگراف به پارلمان ملی برسانند یا اینکه در روزنامه‌های محلی مقالاتی علیه آنها به چاپ برسانند. سرپرسی کاکس موضع مردم محلی جنوب کشور را در برابر نفوذ استعمار انگلیس این‌گونه بیان می‌کند: "در منطقه‌ی خلیج فارس این مطلب به خوبی قابل درک است، که تنها نفوذ آشکار خارجی که توده‌ی مردم با آن آشنا بوده، نفوذ بریتانیای کبیر است، بنابراین اکنون بازتاب طبیعی آن این است که فشار تمام این تبلیغات و نشریات بر دوش ما سنگینی می‌کند... ضمناً در سال گذشته عوامل میلیون ایرانی تالمم توانشان را به کار بردند تا بر حکمران محلی فشار آورند تا او از دخالت‌های انگلیس در حمایت از اتباع بحرین و سواحل متصل‌الجزایر جلوگیری کند؛ که در نتیجه رخداد‌های پر درد و سرزبانی هم در این مورد به وقوع پیوست." ^۱

در سال‌های پس از انقلاب مشروطه و استبداد صغیر تا زمان جنگ جهانی اول نارضایتی تجار، نیروهای محلی، گارگران بندری بوشهر و... روز به روز از حضور نیروهای انگلیسی در آن مناطق بیشتر می‌شد زیرا نیروهای انگلیسی در برابر نیروهای ملی و اسلامی محلی ایستادگی می‌کردند و همچنین باعث شده بودند که تجارتخانه‌های محلی مانند تجارتخانه‌ی شبانکاره که در بوشهر و شیراز از معتبرترین تجارتخانه‌ها بود از رونق بیافتند. ^۲ هرچند آنها عریضه‌هایی به وزارت خارجه ایران می‌نگاشتند ولی بدون پاسخ باقی می‌ماند و بالا‌جبار دادخواهی خود را به مجلس شورای ملی می‌فرستادند که کمتر به نتیجه می‌رسید. آنها در تلگراف‌های خود درد و رنج خود را این‌گونه بیان می‌کنند:

"... هر چند عریضه به وزارت جلیله خارجه عرض می‌نماییم به کلی بی‌اعتنایی می‌نمایند... پس تکلیف ما فلک‌زدگان در این بین چه می‌باشد رو به کجا کنیم پناه به که ببریم..."^۳

"عرض داشت ورثه سادات شبانکاره چقدر از ظلم و ستم‌های کارگزاری و انگلیسی‌ها در حق ما فلک‌زدگان عرض نموده باشیم ما را از هستی نموده هر چه انگلیسی‌ها به آنان می‌گویند رفتار می‌نمایند آخر تقصیر و گناه ما چه می‌باشد مگر ما ملت ایران نیستیم نباید کارگزاری همراهی با ما بنماید مگر چه شده کارگزاری صراحتاً می‌گوید که می‌دانیم که انگلیسی‌ها طلبی ندارند وزارت خارجه عقب می‌کند که همراهی با انگلیسی‌ها نماییم... پس ما رو به کجا نماییم و غرض حال را به کی بنماییم کارگزاری مأمور دولت است در صورتی که همراهی با خارجه‌ها بنماید معلوم است که بر ما چه خواهد گذشت..."^۴

همچنین ظلم و اجحاف نیروهای انگلیسی تا جایی رسیده بود که تاجران انگلیسی که با مردم آن نواحی معامله می‌کردند حق مردم را به درستی پرداخت نمی‌نمودند: "... فدوی یک نفر از رعیت بیچاره[نا

۱. همان، صص ۴۸، ۴۹

۲. مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی، دوره ۲، کارتن، ۱۶۳، جزوه دان ۳۲، پوشه ۷.

۳. همان

۴. همان

خوانا [حب ایران چند سالی است مبلغی که فوق قوه و حوصله و تواناییم می شد از مستر دکسن تاجر انگلیسی طلبکارم . . . از ۱۳۱۹ تا کنون بدو به جناب مرحوم واثق الملک و بعد مرحوم محتشم الوزراء . . . همچین به وزارت امور خارجه کراراً تظلم و شکایت کرده ام . . . هیچ فایده ای حاصل نیامده . . . حاج نصیر بهبهانی از بوشهر^۱

با توجه به اسنادی فوق و اسناد دیگر این نتیجه استنباط می شود که کارگزاری های گمرک هیچ قوه و اختیاری از خود نداشتند و به جای اینکه نسبت به مردم محلی تسامح بیشتری از خود نشان دهند نسبت به آنها سخت گیری کرده و بیشتر جانب نیروهای انگلیسی را رعایت می نمودند.^۲

هنگامی که دولت انگلیس نیروهای جدیدی وارد سواحل جنوبی کشور می کرد با توجه به این که خیلی سریع توسط نیروهای محلی و علما و روحانیون به دولت خبر داده می شد^۳ ولی کمتر پیش می آمد که آنها بتوانند اقدامی سریع انجام داده و از ورود نیروهای انگلیسی به آن نواحی جلوگیری کنند.^۴ در چنین مواقع ای این نیروهای محلی و مذهبی بودند که در مقابل نیروهای خارجی می ایستادند و نقش رهبری مردم را بر عهده می گرفتند از جمله ی این افراد کسانی مانند آیت الله سید عبدالله بلادی، آیت الله سید مرتضی اهری، رئیس علی دلواری، آیت الله سید عبدالحسین لاری و چند تن دیگر بودند که طی این سال ها به نحو موثری قدم در میدان مبارزه علیه استعمار گذاشته و از بذل هیچ کوشش و فداکاری دریغ نمی کردند. مثلاً در یکی از تلگراف هایی که آیت الله سید عبدالله بلادی و دیگر علما به مجلس شورای ملی ارسال می کنند نسبت به ورود قشون انگلیس به نواحی جنوبی اعتراض کرده و حتی تا جایی پیش می روند که به دولت پیشنهاد می کنند در صورتی که توان اداره مملکت و دفع حملات نیروهای خارجی را ندارند خادمان شریعت (علما و روحانیون) را در جریان قرار دهند.^۵

نتیجه گیری

مقدمه حضور استعمار انگلیس در خلیج فارس به دوره ی سلطنت شاه عباس اول باز می گردد که ناوگان جنگی کمپانی آنها موفق به طرد پرتغالی ها از بندر عباس و جزیره ی هرمز شد و توانستند اجازه ی تأسیس تجارتخانه در کرانه های خلیج فارس را بدست آوردند. هر چند در دوره ی افشاریه و زندیه نیز نیروهای انگلیس در خلیج فارس حضور داشتند ولی نتوانستند امتیازات چندانی به دست بیاورند و نفوذ خود را مستحکم کنند.

در دوره ی قاجاریه بود که دولت انگلیس توانست از ضعف و زوال پادشاهان این سلسله نهایت استفاده

۱. مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی، دوره ۲، کارتن ۱۶۳، جزوه دان ۳۲، پوشه ۱.

۲. همان

۳. مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی، دوره ۲، کارتن ۱۶۳، جزوه دان ۳۲، پوشه ۲ و ۶.

۴. مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی، دوره ۲، کارتن ۱۶۳، جزوه دان ۳۲، پوشه ۱.

۵. مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی، دوره ۲، کارتن ۱۶۳، جزوه دان ۳۲، پوشه ۱ و ۱۱.

را کرده ، و امتیازات عدیده ای بدست آورد و این پیر کهن استعمار سه بار در سال های ۱۸۳۷ م و ۱۸۵۶ م و ۱۹۱۵ م به منطقه ی خلیج فارس هجوم آورد و صفحات جنوبی این مرز و بوم را دچار آشفته‌گی و هرج و مرج نمود. اگر چه هر سه بار دولت مرکزی از مقابله با نیروهای استعماری ناتوان بود ولی این مردم جنوب بودند که با حمایت افرادی چون آیت الله بلادی ، آیت الله لاری ، رئیس علی دلواری ، باقر خان تنگستانی ، حسین خان چاه کوتاهی و آیت الله اهری توانستند در مقابل نیروهای خارجی ایستادگی کرده و جان و مال خود را فدای ناموس و وطن خود کنند و اجازه ندادند که یک وجب از خاک جنوب کشور زیر سلطه ی استعمار برود .

سند شماره ۱

اداره تلگراف دولت علیه ایران

از بوشهر به طهران

مجلس مقدس شورای ملی مقام [ناخوانا] اشرف رئیس الوزراء مقام وزارت داخله عرض می کنم ما بیچارگان رعایای جزیره ی هرمز از دست تعدیات کسان گمرک خود سیر شده ایم مفصل بهانه جویی می کند ما را چوب می زند اخراج می نمایند فرنگی ها و ارامنه دست اندازی به ناموس ما می نمایند آخر کجا انصاف است ما بیچارگان رعایای ایران این طور گرفتار باشیم در این هوای گرم ما را مجبور می کند به کار کردن نصف اجرت به ما می دهند سابقاً دست معین التجار بود سالی چهار ماه خودمان کار می کردیم یک ماه بعد از عید دست از کار می کشیدیم حال این قسم گرفتار شده ایم اغلب از ما را اخراج کرده اند که پناه برده اند به مشایخ عمان و آنقدر به ما سخت گرفته اند که جرئت نداریم شرح حال خود را به جایی بگوییم هر جا مطلع شوند فوراً چوب زده خانمان را تصرف کرده از هرمز خارج می کنند چنانچه جمعی را کرده اند محضاً لله این غلامان را از دست این فرنگی و این ارامنه نجات دهید یک نفر آدم محرمانه خرج دادیم فرستادیم به بوشهر این تلگراف را بکند و جواب بگیرد هرگاه به داد این بیچارگان نرسید همگی مجبوریم پناه ببریم به مشایخ جزیره هایی که از خاک ایران خارج شده که اقلان جان و ناموسمان محفوظ شود .

عموم اهالی هرمز ابوالقاسم موسوی محمد حسین احمد بحرینی محمد تقی باقر رضا علی غلامعلی محمد امین رضا علی رضا احمد عمانی محمد ابراهیم عباسعلی مرتضی موسوی علی محمد باقر حسین علی صف رستم عبدالرحیم خلیل علی حسین ناصر

به تاریخ ۲۸ شهر اسد ۱۳۲۹

ادارهٔ تلگرافی دولت علیه ایران

اذین به اول

صفحه ۱

نمبره	عدد کلمات	تاریخ اصل مطلب	اطلاعات
۱۳	۲۴۷	روز ۲۵ ساعت دقیقه	

مجلس شورای عالی تمام مقصدات ابروت میسر شد و تمام مقصدات را در این باره از فرزند از اردو تکریم کرد
 مگر زین حال که تمام مقصدات را به خود میسر کرد و در این باره از فرزند از اردو تکریم کرد
 غیر از اینها و غیره که با این کارها در این باره از فرزند از اردو تکریم کرد
 ابروت با مدینه بقا در این باره از فرزند از اردو تکریم کرد
 حال این هم که در تمام مقصدات ابروت میسر شد و تمام مقصدات را در این باره از فرزند از اردو تکریم کرد
 که جزئیات در این شرح حال خود را میگویم و با مطلع شد فردا چو زنده عالی و تصرف کنیم در این
 خارج باین سبب است که در این مقصدات ابروت میسر شد و تمام مقصدات را در این باره از فرزند از اردو تکریم کرد
 مکنز در این شرح حال خود را میگویم و با مطلع شد فردا چو زنده عالی و تصرف کنیم در این

پیام بهارستان / د. ۳، ش. ۱۱ / بهار ۱۳۹۰

سند شماره ۲

مجلس مقدس شورای ملی

وزارت امور خارجه

اداره انگلیس دائره

مورخه ۲ جمادی الاول ۲۹

نمره ۱۵۴۰۶

مرقومه ۱۵۰۸۹ راجع به سوال آقای بهجت شرف وصول بخشید خبر ورود قشون انگلیس به قصبه ی انصار هنوز از موقع رسمی به وزارت خارجه نرسیده روز ۲۹ جمادی الاولی تلگرافی از بوشهر به امضاء عبدالکریم معلم مدرسه ی سعادت مبنی بر این خبر به وزارت خارجه رسید فوراً مراسله ی رسمی به سفارت لندن نیز تلگرافاً تعلیم اقدام داده شد و نیز به کارگذار عربستان مأموریت داده شده است که به آن نقطه رفته اقدامات انگلیسی ها را مشاهده و راپورت بدهد و به وزارت جلیله داخله اخطار شده است که دستور العمل تلگرافی به آقای سردار ارفع بدهد عجلتاً این اقدامات از طرف وزارت خارجه به عمل آمده و حصول نتیجه ی مطلوبه تعقیب خواهد شد بنابراین آقای بهجت سوال خودش را به تعویق بیندازد ضرری نخواهد داشت.

امضاء

وزارت امورات خارجه

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

وزارت امور خارجه

مجلس تصدیس شورای عالی

اداره تصدیس دائره

مورخه ۱۵۵۴

نمره ۱۵۵۴
۱۳۹۶

برقراری روابط با دولت ایران در خصوص خرید و فروش نفت

بقرینه اخباری که در روزنامه‌ها دربارت خرید نفت از ایران در روز ۲۹ صفر ۱۳۹۶

مکذات از دولت ایران در خصوص خرید نفت از ایران در روز ۲۹ صفر ۱۳۹۶

وزارت امور خارجه در خصوص خرید نفت از ایران در روز ۲۹ صفر ۱۳۹۶

در روز ۲۹ صفر ۱۳۹۶ در خصوص خرید نفت از ایران در روز ۲۹ صفر ۱۳۹۶

در خصوص خرید نفت از ایران در روز ۲۹ صفر ۱۳۹۶

در خصوص خرید نفت از ایران در روز ۲۹ صفر ۱۳۹۶

در خصوص خرید نفت از ایران در روز ۲۹ صفر ۱۳۹۶

در خصوص خرید نفت از ایران در روز ۲۹ صفر ۱۳۹۶

پیام بهارستان / د. ۳، ش. ۱۱ / بهار ۱۳۹۰

سند شماره ۳

ملاحظه راپورت محمد بن احمد از بنادر

بندر لنگه

۴-۴۳

از عدم توجه اولیاء امور در امورات بنادر و هجوم اشرار و ورود قشون انگلیس به مساعدت اقتدار نظام نایب الحکومه اینجا و توقف آنها پانزده روز در بندر مزبور و خوابانیدن بیرق ایران در محلات و پیشرفت پلیتیک انگلیس در نواحی بنادر و خیانات ظاهره از اقتدار نظام نایب الحکومه بنادر شکایت و توجه اولیاء امور را به آن صفحات جلب می کند که با حالت حالیه بنادر غفلت اولیاء امور باعث نفوذ پلیتیک انگلیس و یاس اهالی بنادر و رفتن مملکت خواهیم بود .

(عین راپورت فی البدایه الی النهایه قابل ملاحظه و توجهات مخصوصه است)

سند
۴-۴۳

مدیر راپورت محمد بن احمد از بندر

از عدم توجه اولیاء امور در امورات بنادر و هجوم اشرار و ورود قشون انگلیس به مساعدت اقتدار نظام نایب الحکومه اینجا و توقف آنها پانزده روز در بندر مزبور و خوابانیدن بیرق ایران در محلات و پیشرفت پلیتیک انگلیس در نواحی بنادر و خیانات ظاهره از اقتدار نظام نایب الحکومه بنادر شکایت و توجه اولیاء امور را به آن صفحات جلب می کند که با حالت حالیه بنادر غفلت اولیاء امور باعث نفوذ پلیتیک انگلیس و یاس اهالی بنادر و رفتن مملکت خواهیم بود .

(عین راپورت فی البدایه الی النهایه قابل ملاحظه و توجهات مخصوصه است)

پرونده گاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رتال جامع علوم انسانی

سند شماره ۴

اداره تلگراف دولت علیه ایران

از بوشهر به طهران

توسط مجلس شورا ملی والا حضرت نائب السلطنه هیئت وزرای عظام [ناخوانا] کم‌الی تعالی محذوراتی که در ورود قشون انگلیس از طرف امان دولت به توسط حکومت و روسا مشاهده می‌نماییم با آنچه به رای العین از اقدامات دولت همجوار می‌بینیم خیلی مایه حسرت و سرگردانی و نمی‌توان با این انتشارات تن به هر ذلت در داد از تسلیم آن ذات محترم در چنین امر مهمی که اضمحلال مملکت را نشان می‌دهد به تصور یکی از دو شق ناچاریم یا ملاحظه از بعضی مقتضیات اصلاحات که در نزد این جانبان مخفی است یا بی‌اطلاعی اولیاء امور از وضع قشون و ترتیبات دولت همجوار است و چنین رسانیده اند که عده ی فقط برای حفظ قونسول خانه [ناخوانا] در صورت اهل واجب است این خادمان شریعت را واقف از کفات مخفیه نمود تا آن تکالیف اسلامی را در عهده ساقط کرد در صورت ثانی عرض می‌نماییم تاکنون چهارصد نفر از سواره و پیاده هندی و عمله جات و مقداری جهازاتش اسباب سر بسته که بیشتر اسباب وحشت است به اسم سامان وارد و پیاده کرده اند و بعلاوه از ششصد راس اسب و استری که به هم راه افتاده اند پانصد بیست راس قاطر از این جا اجاره نموده اند و زیر بار برده اند باز به همین اندازه سامان و سواران در کار نرفتی است که مجدداً پانصد قاطر از این جا اجاره نموده که تعیین است به قراری که مسموع شده تا پنج مرتبه چنین مقدار سوار روی مان نازل خواهند نمود برای ترویج مقاصد خود و تسهیل عبور می‌گویند پول ماست که در عرض راه بذل می‌نمایند آخر این چه بدبختی است خادمان شریعت حاضر نیستیم که دست بسته خود و ملک و ملت را به ذلت اجانب نمائیم و اینگونه سکوت و تحمل هم با طریقه شرع محمدی و ضروری بودن وجوب دفاع را وظیفه عموم ملت است کلیتاً منافی است چنانچه واقعاً رشته مملکت داری از کف اولیاء امور خارج گشته و امکان دفع حملات اجانب را ندارند واجب که خادمان شریعت را واقف گردانید تا به تکالیف اسلامی خود معمول دارند در حالتی که مملکت از کف برود به نیک نامی باشد .

اولی فی رکوب العار جواب فوری اللهم عموم علما الاحقر عبدالله موسوی بلادی الاحقر جواد طباطبائی الاحقر محمد علی موسوی الاحقر علی دشتی الاحقر مرتضی موسوی صدرالاسلام

بوزال

ارزنه

اداره تلگرافی دولت علیه ایران

تاریخ اصل	۱۹	عدد کلمات	۳۱۵	شماره	۳۱
اطلاعات					

در خط ممبران مجلس و کثرت پست و غیره در روزهای گذشته که در آنجا هم در روزهای گذشته
 اینها در جهت برطرف کردن و در وقت شب تمام با آنچه در این روزها است در اول آنجا در این شب مبعوت
 در آن روز و غیره آن را در این روزها در آنجا در این شب مبعوت در آنجا در این شب مبعوت
 نشان می‌دهد به آن صورت که در این روزها در این شب مبعوت در آنجا در این شب مبعوت
 با آن اطلاع اولی، امروز از وضع قوئی در وقت در آنجا در این شب مبعوت در آنجا در این شب مبعوت
 بر این در صورتی که در این شب مبعوت در آنجا در این شب مبعوت در آنجا در این شب مبعوت
 تا قطعه در صورتی که در این شب مبعوت در آنجا در این شب مبعوت در آنجا در این شب مبعوت
 بر این در صورتی که در این شب مبعوت در آنجا در این شب مبعوت در آنجا در این شب مبعوت
 با این صورتی که در این شب مبعوت در آنجا در این شب مبعوت در آنجا در این شب مبعوت
 در مورد آن با این صورتی که در این شب مبعوت در آنجا در این شب مبعوت در آنجا در این شب مبعوت
 با این صورتی که در این شب مبعوت در آنجا در این شب مبعوت در آنجا در این شب مبعوت
 در این صورتی که در این شب مبعوت در آنجا در این شب مبعوت در آنجا در این شب مبعوت
 با این صورتی که در این شب مبعوت در آنجا در این شب مبعوت در آنجا در این شب مبعوت

شماره ۱۳۲۷ شهر سنه ۱۳۲۷

پیام بهارستان / د، س، ش، ۱۱ / بهار ۱۳۹۰

وزارت جنگ - ادارهٔ تلگرافی دولت علیه ایران - طهران

اطلاعات (ص ۳)	تاریخ اصل	عدد کلمات	نمبره ۳۱
------------------	-----------	-----------	-------------

در پی کتبت و تحریک با طریقهٔ شرح مجرم و ضرورت تعوی و جواب دفع و قطع محکم است کلمات مذکور است
 چنانچه در آثار شریفهٔ مملکت داری از کتب ایجاب بر خارج گشته و امکان دفع حملات ایجاب از روز و هم
 خائن شریف است و دفع گردیده تا به کتب ایجاب است و هم مملکت داری از کتب ایجاب بر خارج گشته
 اول از کتب ایجاب جواب ضرورت محکم است ایجاب مملکت داری از کتب ایجاب بر خارج گشته
 ایجاب مملکت داری از کتب ایجاب بر خارج گشته

کرده عرضی
 ۲۳ شهریور

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
 پرتال جامع علوم انسانی

بتاریخ ۲۰ شهر محرم سنه ۱۳۲۹

پیام بهارستان / ۲۰، س ۳، ش ۱۱ / بهار ۱۳۹۰

سند شماره ۵

اداره تلگرافی دولت علیه ایران

از بوشهر به طهران

مجلس مقدس محض لله نظری به ثغور مملکت اسلامی بفرمائید خود را [ناخوانا] نمی توان داد دولت انگلیس که شبانه روز است متصل لوازم سواران را سر بسته بدون تفتیش گمرک وارد می نماید هزار سال نمی توان شمرد با این حال اگر اطمینان دارید ما را هم مطمئن بفرمائید و الا تدبیری کنید که مزاحمت نشود هفتصد قاطر به جهت حمل لوازم تعیین و تلگرافات متعدده که اصلاً تا امروز هشتم ذی القعدة جواب نداده اید .

الاحقر عبدالله موسوی بلادی

تاریخ ۸ عقرب سنه ۱۳۲۹

منابع

۱. گزارش های سالانه سر پرسی کاکس سر کنسول انگلیس در بوشهر (۱۹۱۱م - ۱۹۰۵ م / ۱۳۲۹ هـ - ۱۳۲۳ هـ . ق) ، ت : حسن زنگنه ، به کوشش ک عبدالکریم مشایخی ، بوشهر : پروین با همکاری مرکز بوشهر شناسی ، بهار ۱۳۷۷ .
۲. مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی ، دوره ۲ ، کارتن ۱۶۳ ، جزوه دان ۳۲ ، پوشه ۱ ، ۲ ، ۶ ، ۷ ، ۱۱ .
۳. ملک زاد ، مهدی . زندگانی ملک المتکلمین ، تهران : شرکت نسبی علی اکبر علمی و شرکاء ، اردیبهشت ۱۳۲۵ .

ادارهٔ تلگرافی دولت علیه ایران

ازیریه به طرف

صفحه ۹

تیمبره	عدد کلمات	تاریخ اصل مطلب			اطلاعات
		روز	ساعت	دقیقه	
۱	۱۰	۷			

مجلس شورای عالی در نظر بنویسند محکمت بدم نفیضه نزد دولت معزول دولت کجاست که در این
 تصدیق لازم در ایران بود بسته بودن تقاضای ترک در دولت است که در این مورد با نهی اگر چنان در این
 سطح نفیضه دولت است که در این مورد تقاضای ترک در دولت است که در این مورد تقاضای ترک در دولت است
 شتم نیز تقاضای ترک در دولت است که در این مورد تقاضای ترک در دولت است که در این مورد تقاضای ترک در دولت است

کیرین مین
۹ مهر ۱۳۲۹

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

شماره	شهر	ساعت	دقیقه	تیمبره	سنة
۱					۱۳۲۹